

COBISS[®]

Kooperativni online bibliografski sistem i servisi

Osnovna uputstva COBISS3
V6.4-03

Priručnik za korisnike

Institut informacijskih znanosti, Maribor, Slovenija

IZUM[®]

© IZUM, 2016.

Naslov originala: Osnovna navodila COBISS3, V6.4-03; januar 2016

COBISS, COMARC, COBIB, COLIB, IZUM su zaštićene robne marke u posedu javnog zavoda IZUM.

Oracle i Java su zaštićene robne marke korporacije Oracle Corp. ili s njom povezanih kompanija.

Druge upotrebljene robne marke pripadaju njihovim vlasnicima.

Priručnik uključuje sve dopune od izdanja prve štampane verzije štampanog priručnika u februaru 1999 do danas. Sadržaj je usklađen s funkcionisanjem programske opreme COBISS3, V6.4-03 važi i za sve sledeće verzije programske opreme do opoziva ili do objavljivanja nove elektronske verzije priručnika.

© IZUM, poslednje promene sadržaja: januar 2016, prevod: april 2017.

ISSN 2232-4283

SADRŽAJ

PREDGOVOR	PREDGOVOR-1
O UPUTSTVIMA	O UPUTSTVIMA-1
1 UVOD	1-1
2 INSTALACIJA COBISS3	2-1
2.1 Sistemski zahtevi	2.1-1
2.2 Instalacija korisničkog interfejsa	2.2-1
2.3 Aktiviranje i odjavljivanje	2.3-1
2.3.1 Početak rada s programskom opremom COBISS3.....	2.3-1
2.3.2 Kraj rada s programskom opremom COBISS3	2.3-2
3 KORISNIČKI INTERFEJS	3-1
3.1 Brauzer.....	3.1-1
3.1.1 Naslovni red.....	3.1-3
3.1.2 Red menija.....	3.1-3
3.1.2.1 Karakteristike menija	3.1-4
3.1.2.2 Izbor metoda u menijima.....	3.1-4
3.1.2.3 Priručni meniji.....	3.1-5
3.1.2.4 Pomoć u radu.....	3.1-5
3.1.3 Red sa alatima	3.1-5
3.1.4 Segmenti i klase.....	3.1-6
3.1.4.1 Izbor klase	3.1-7
3.1.4.2 Otvaranje i zatvaranje direktorijuma.....	3.1-7
3.1.5 Radni prostor	3.1-8
3.1.5.1 Upisivanje objekata	3.1-8
3.1.5.2 Izbor objekata.....	3.1-8
3.1.5.3 Uklanjanje svih objekata	3.1-9
3.1.5.4 Uklanjanje izabраниh objekata.....	3.1-9
3.1.5.5 Osvežavanje spiska objekata	3.1-10
3.1.6 Atributi klase	3.1-10
3.1.7 Relacije	3.1-10
3.1.7.1 Izbor objekata.....	3.1-10
3.1.8 Upiti.....	3.1-11
3.1.8.1 Korišćenje upita	3.1-11
3.1.8.2 Preimenovanje upita.....	3.1-11
3.1.8.3 Brisanje upita	3.1-12
3.1.9 Prečice	3.1-12
3.1.9.1 Dodavanje objekta u prečice	3.1-12
3.1.9.2 Korišćenje prečice	3.1-12
3.1.9.3 Preimenovanje prečice	3.1-13
3.1.9.4 Brisanje prečice.....	3.1-13
3.1.9.5 Pregledanje karakteristika objekta u prečicama	3.1-13
3.2 Pretraživač	3.2-1

3.3	Editor.....	3.3-1
3.4	Prikazivač.....	3.4-1
4	OSNOVNI POSTUPCI.....	4-1
4.1	Kreiranje objekta.....	4.1-1
4.2	Unos i menjanje karakteristika objekta.....	4.2-1
4.2.1	Atributi.....	4.2-1
4.2.1.1	Upisivanje vrednosti u polja za unos.....	4.2-2
4.2.1.2	Upisivanje vrednosti atributa u prozore za unos vrednosti.....	4.2-2
4.2.1.3	Upisivanje vrednosti atributa u prozore za unos vrednosti ponovljivih atributa.....	4.2-3
4.2.1.4	Izbor vrednosti atributa iz padajućih spiskova.....	4.2-4
4.2.1.5	Izbor vrednosti iz šifrnika.....	4.2-5
4.2.1.5.1	Pretraživanje vrednosti u šifrniku.....	4.2-5
4.2.1.6	Izbor vrednosti kod okvira za aktiviranje.....	4.2-6
4.2.1.7	Izbor vrednosti kod radiodugmadi.....	4.2-6
4.2.2	Relacije objekta.....	4.2-7
4.2.2.1	Relacije s jednim objektom.....	4.2-7
4.2.2.1.1	Određivanje relacije.....	4.2-7
4.2.2.1.2	Određivanje relacije preko ikone za unos ili brisanje relacije.....	4.2-8
4.2.2.1.3	Brisanje relacije preko ikone za unos ili brisanje relacije.....	4.2-8
4.2.2.1.4	Pregledanje povezanog objekta.....	4.2-8
4.2.2.2	Relacije s više objekata.....	4.2-8
4.2.2.2.1	Određivanje relacije.....	4.2-8
4.2.2.2.2	Brisanje relacije.....	4.2-9
4.2.2.2.3	Pregledanje povezanog objekta.....	4.2-9
4.2.3	Sadržani objekti.....	4.2-9
4.2.3.1	Kreiranje sadržanog objekta.....	4.2-10
4.2.3.1.1	Kreiranje sadržanog objekta i menjanje njegovih karakteristika.....	4.2-10
4.2.3.1.2	Brisanje sadržanog objekta.....	4.2-10
4.2.3.1.3	Pregledanje sadržanog objekta.....	4.2-11
4.2.3.2	Kreiranje većeg broja sadržanih objekata.....	4.2-11
4.2.3.2.1	Kreiranje sadržanog objekta.....	4.2-11
4.2.3.2.2	Menjanje karakteristika sadržanog objekta.....	4.2-12
4.2.3.2.3	Brisanje sadržanog objekta.....	4.2-12
4.2.3.2.4	Pregled sadržanog objekta.....	4.2-12
4.2.4	Pohranjivanje objekta.....	4.2-12
4.3	Pretraživanje.....	4.3-1
4.3.1	Pretraživanje u pretraživaču.....	4.3-1
4.3.1.1	Izbor polja za pretraživanje.....	4.3-8
4.3.1.2	Unos zahteva za pretraživanje.....	4.3-6
4.3.1.2.1	Unos zahteva za pretraživanje preko šifrnika.....	4.3-8
4.3.1.2.2	Brisanje zahteva za pretraživanje unetog preko šifrnika.....	4.3-9
4.3.1.2.3	Pregled pojmova.....	4.3-9
4.3.1.3	Pohranjivanje upita.....	4.3-10
4.3.1.4	Izbor prikaza rezultata pretraživanja.....	4.3-10
4.3.2	Pretraživanje po ključu objekta.....	4.3-10
4.3.3	Pretraživanje preko upita.....	4.3-11
4.3.4	Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja.....	4.3-11
4.3.4.1	Dodavanje i menjanje prikaza rezultata pretraživanja.....	4.3-12

4.3 PRETRAŽIVANJE

Objekt možemo da potražimo na tri načina:

- u pretraživaču,
- preko upita,
- po ključu objekta.

4.3.1 Pretraživanje u pretraživaču

U pretraživaču možemo da potražimo sve objekte izabrane klase ili da pretraživanje ograničimo zahtevima za pretraživanje.

Postupak

1. U delu prozora sa segmentima i klasama izaberemo klasu.
2. Izaberemo metodu **Klasa / Pretraži**.

Otvara se pretraživač s podrazumevanim izbornim načinom pretraživanja.

Savet:

Pretraživač najbrže otvaramo tako što pritisnemo tipku <F3>, pošto smo izabrali klasu.

Upozorenje:

*Pretraživač se može otvoriti i prilikom izvođenja nekih metoda, onda kada je pretraživanje deo tih metoda. Tada, neki zahtevi za pretraživanje mogu biti unapred definisani, te ih mi ne možemo promeniti, već ih samo možemo dopuniti. U tom slučaju, u pretraživaču nema dugmeta **Pretraži sve**.*

Ako je u izabranoj klasi pohranjen samo jedan objekt, nakon izbora metode za pretraživanje, objekt se postavlja na radni prostor bez otvaranja pretraživača.

3. Po potrebi, zamenjujemo polja za pretraživanje (v. pogl. 4.3.1.1).
4. Određujemo zahteve za pretraživanje (v. pogl. 4.3.1.2).

Zahteve za pretraživanje možemo međusobno kombinovati tako što ih upišemo u pojedina polja za pretraživanje i dodatno ih limitiramo upotrebom operatora.

Zahteve za pretraživanje možemo da odredimo i tako što kod "Upiti" otvorimo padajući spisak i iz njega izaberemo odgovarajući upit koji smo pre toga pohranili (v. pogl. 4.3.1.3). Pri tom se zahtevi za pretraživanje, koji čine izabrani upit, prenose u polja za pretraživanje.

U pretraživačima, koji omogućuju pretraživanje bibliografskih i normativnih zapisa, klikom na dugme **Komandno pretraživanje**

prelazimo na komandni način pretraživanja gde unosimo zahtev za pretraživanje u polje za unos kod "Zahtev za pretraživanje". Prilikom unosa niza za pretraživanje može nam pomoći spisak prefiksa i sufiksa za pretraživanje te sufiksa za limitiranje koje možemo pogledati klikom na dugme . Spisak svih indeksa za pretraživanje, koji se koriste u bibliografskim bazama podataka, nalazi se u priručniku *COBISS3/Katalogizacija* (v. dodatak A.1), a spisak prefiksa za pretraživanje po podacima o fondu nalazi se u priručniku *COBISS3/Fond* (v. dodatak F).

Komandno pretraživanje namenjeno je zahtevnim korisnicima koji poznaju strukturu zapisa u bazama podataka u sistemu COBISS.XX i koji vladaju tehnikama pretraživanja po bazama podataka. Dodatna objašnjenja o načinu pretraživanja na raspolaganju su u priručniku *COBISS3/Katalogizacija* (v. pogl. 4.2) ili u programskoj opremi *COBISS/OPAC* (jezičak Pomoć).

Savet:

Možemo da promenimo podrazumevani način pretraživanja. Ako odmah nakon klika na dugme **Komandno pretraživanje** kliknemo na dugme **Pohrani upit**, komandno pretraživanje se pohranjuje kao podrazumevani način pretraživanja i važi dok ga ponovo ne promenimo i pohranimo. Podrazumevani način pretraživanja vezan je na korisničko ime.

S komandnog pretraživanja ponovo prelazimo na izborno pretraživanje klikom na dugme **Izorno pretraživanje**.

Upozorenje:

*Ako u pretraživaču postoji dugme **Odredi limit**,¹ možemo da odredimo najveći broj pojmova za pretraživanje. Ako limit povećamo, rezultat je precizniji, međutim, pretraživanje može da traje duže vremena. Postavljeni limit važi dok ne zatvorimo prozor pretraživača.*

- Pretraživanje možemo dodatno da ograničimo po vrsti bibliografskog izvora ili pismo (kod "Limitiranje") i da suzimo pretraživanje u drugim poljima za pretraživanje po neindeksiranim podacima (kod "Skeniranje"). Objašnjenja u vezi s dodatnim limitiranjem pretraživanja opisana su u priručniku *COBISS3/Katalogizacija* (v. pogl. 4.1.4 i 4.3).

Upozorenje:

*Kada je zahtev za pretraživanje upisan kod "COBISS.XX-ID" i kada je istovremeno ispunjeno polje kod "Limitiranje", limitiranje se **ne** uvažava prilikom pretraživanja.*

- Možemo da izaberemo način sortiranja rezultata pretraživanja po određenom atributu.² Možemo da izaberemo attribute izabrane klase za

¹Funkcionalnost je omogućena i kod klasa **Bibliografski zapis, Polje 996/997, Polje 998 i COBIB.XX**, kada pretraživanje nije podržano serverom za pretraživanje SOLR.

²Funkcionalnost kod klasa **Bibliografski zapis, Polje 996/997, Polje 998 i COBIB.XX** omogućuje samo server za pretraživanje SOLR.